

System pieniężny i teoria pieniądza

**Wyższa Szkoła Technik
Komputerowych
i Telekomunikacji w Kielcach**

Wykład nr 3 – System pieniężny i teoria pieniądza

1. Pojęcie i funkcje pieniądza.
2. Klasyczna teoria pieniądza.
3. Keynsovska teoria na popyt pieniądza.
4. Monetarystyczna funkcja popytu na pieniądz.

Pojęcie i funkcje pieniądza

Pieniądze wynaleźli F E N I C J A N I E.

Przestał istnieć problem „wdzięczności” .

Do tej pory istniała wymiana przypadkowa – aż w końcu wymyślono, że najlepszym ekwiwalentem są metale szlachetne (złoto i srebro).

Definicja pieniądza

Pieniądz – towar pełniący funkcję powszechnego ekwiwalentu.

Funkcje pieniądza

1. *Miernik wartości.*
2. *Środek cyrkulacji.*
3. *Środek płatniczy.*
4. *Środek tezauryzacji=akumulacji=gromadzenie pewnych wartości , które chcemy wykorzystać za jakiś czas.*

Podręcznik wart przeczytania o pieniądzu i jego pochodzeniu

J. Galbraith

„ *PIENIĄDZ, POCHODZENIE
I JEGO LOSY*”

SYSTEMY PIENIĘŻNE

- MONETARYCZNY- w obiegu złoto /srebro.
- BILETYCZNY – złoto i srebro

PRAWO KOPERNIKA

*„JEŻELI W OBIEGU SĄ DWA METALE –
SŁABSZY I MOCNIEJSZY, TO GORSZY METAL
WYPIERA METAL LEPSZY”.*

KLASYCZNA TEORIA PIENIĄDZA

Fundamentalne prawo klasyków – PRAWO SAYA „każda podaż tworzy sobie popyt”.

Co wynika z tego prawa?

- 1. Występuje równowaga rynkowa przy pełnym zatrudnieniu.*
- 2. Zakłócenia w gospodarce są rzadkie i nie mają charakteru cyklicznego.*

ILOŚCIOWA TEORIA PIENIĄDZA

*Ramy ilościowej teorii pieniądza nadał
amerykański ekonomista IRVING FISHER
(1867-1947).*

Model IRVINGA

$$MV = TP$$

M- ilość pieniądza w obiegu

V-szybkość krążenia pieniądza (średnia liczba transakcji obsługiwana przez jednostkę pieniężną w danym czasie)

P – średni poziom cen

T – ilość dóbr i usług

Istota teorii ilościowej pieniądza

- *Istnieje zależność przyczynowo-skutkowa pomiędzy ilością pieniądza a poziomem cen.*

$$P = MV / T$$

Wnioski Fishera

1. W długim okresie gospodarka dąży do równowagi przy pełnym zatrudnieniu.
2. Szybkość obiegu pieniądza w długim okresie jest stała.
3. Jeżeli podaż pieniądza rośnie szybciej aniżeli gospodarka, ceny będą proporcjonalnie do przyrostu masy pieniądza w obiegu.

Szkoła Cambridge

1. A.Marshall.
2. A.Pigou.

Przedstawiciele Szkoły z Cambridge rozwinęli tezy ilościowej teorii pieniądza Fishera.

Równanie wymiany w ujęciu A.Marshalla

$$M / P = k * Y$$

M- ilość pieniądza

P – poziom cen

Y- dochód (PNB w ujęciu pieniężnym)

*k – współczynnik ukazujący szybkość dochodową
krążenia pieniądza*

Klasycystyczne twierdzenie nt. roli pieniądza

*Pieniądz odpowiada za wyznaczenie
ogólnego poziomu cen.*

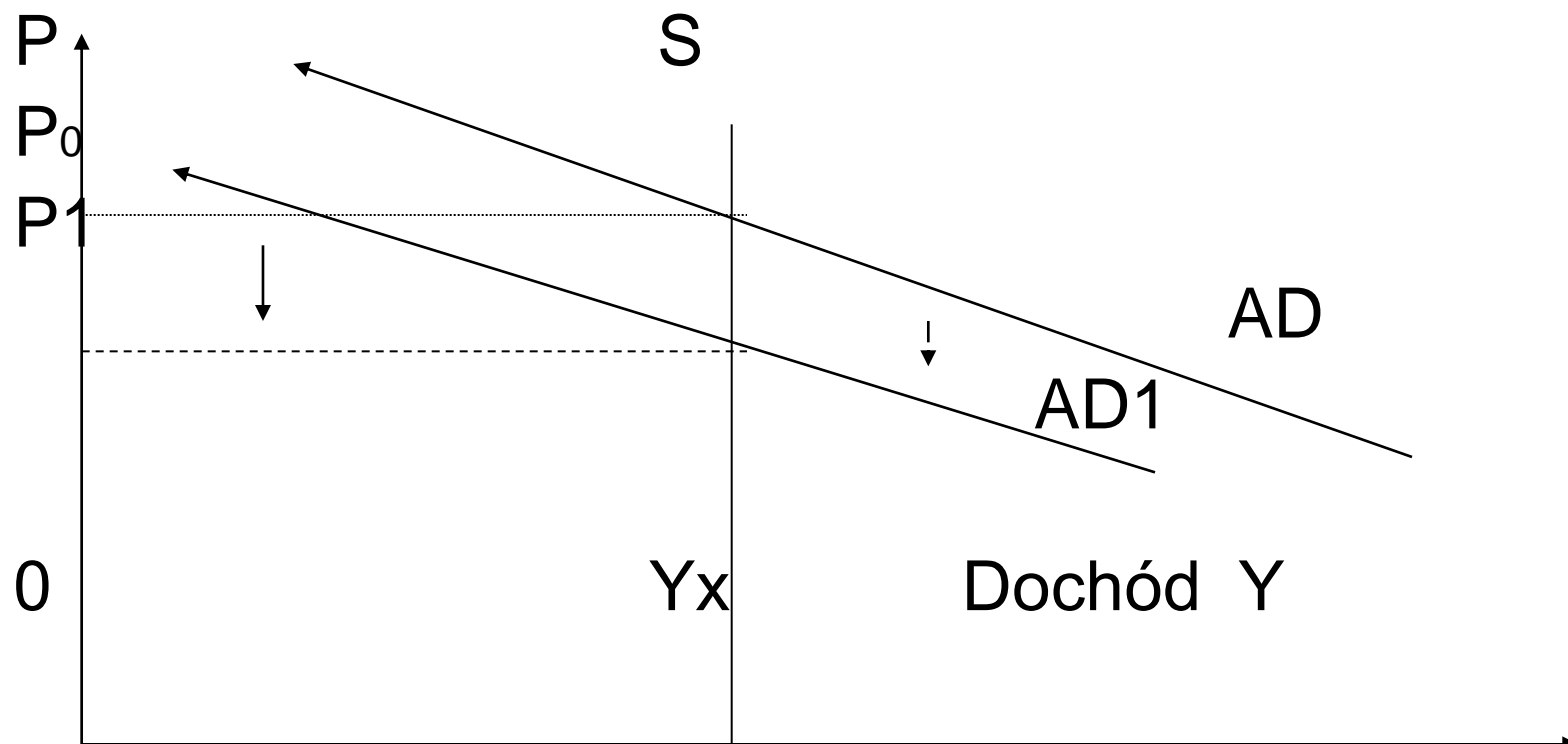
Keynesowska teoria pieniądza

- Klasyczna i neoklasyczna teoria ekonomii koncentruje się na analizie procesów w sferze realnej gospodarowania. Nie są poddawane analizie zjawiska stricte pieniężne.
- Keynes poddaje krytyce teorię tradycyjną za oderwanie sfery pieniężnej od ogólnej teorii popytu i podaży.

Keynes

- Keynes poddaje krytyce „Prawo Say`a” = uważa je za błędne!
- Według Keynesa to NIE PODAŻ kreuje POPYT ,
lecz odwrotnie *(! sic.)to popyt kreuje podaż!*

Globalna podaż i popyt w ujęciu klasycznym

Globalna podaż i popyt - oznaczenia

P_0 – średni poziom cen

Y – dochód

S – podaż

P – cena

AD – popyt globalny

Globalna podaż i popyt - interpretacja

- Popyt maleje, maleje ogólny poziom cen.
- Podaż pozostaje na tym samym poziomie.
- Rośnie KSO (Krańcowa skłonność do oszczędności), maleje KSK (krańcowa skłonność do konsumpcji).

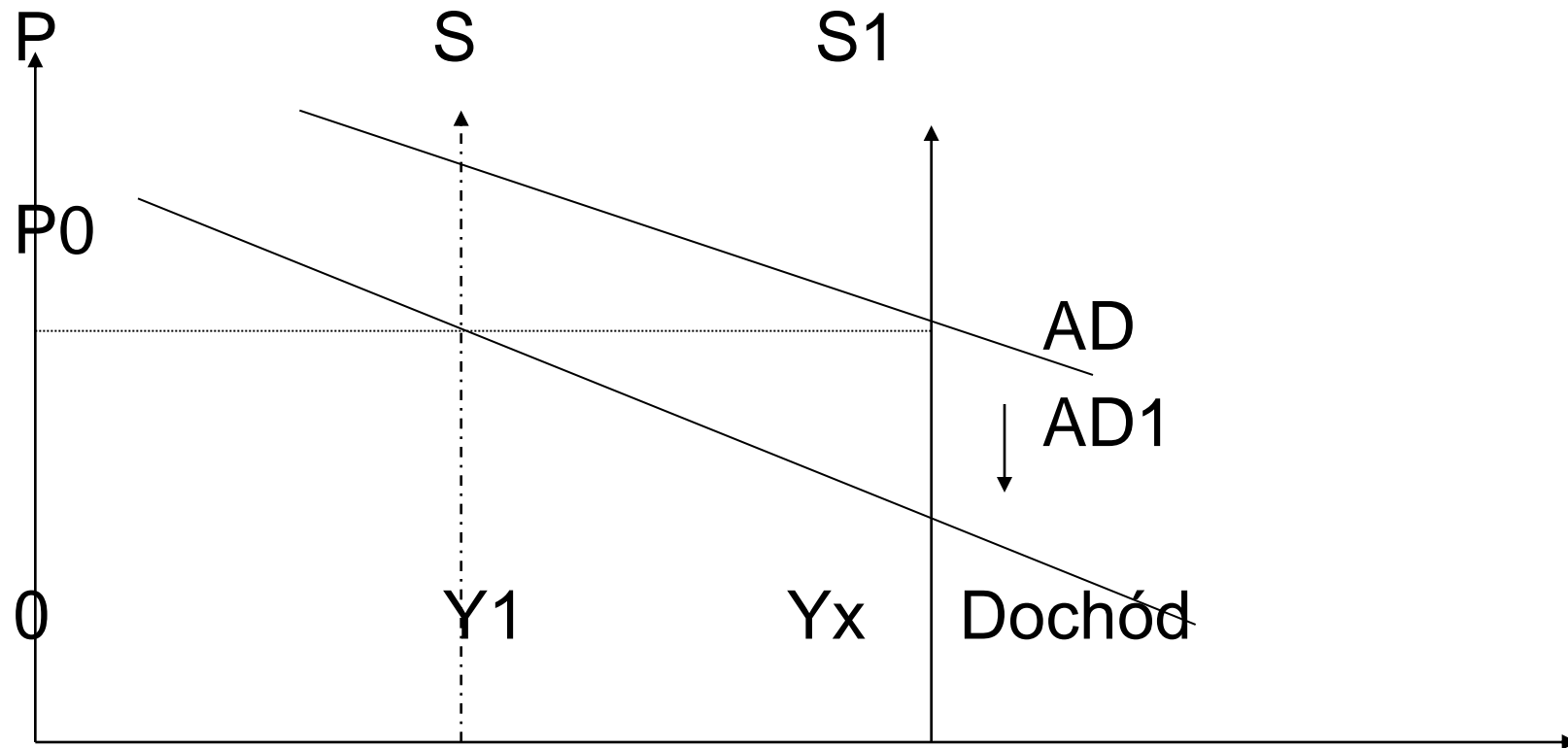
KSO a KSK

- KSK = krańcowa skłonność do konsumpcji – współczynnik określający ile w gospodarce wydaje się na konsumpcję.
- KSO = krańcowa skłonność do oszczędności – ile się oszczędza.
- Im wyższy dochód, tym niższy współczynnik KSK!

Twierdzenie Keynesa

- Według Keynesa regułą jest, że w gospodarce nie w pełni wykorzystywane są środki produkcji.
- Stąd nie oparte na prawdzie jest twierdzenie, że gospodarka jest stabilna (tu: Keynes odrzuca prawo SAY`A).

Globalna podaż i popyt według Keynesa

Globalna podaż i popyt w ujęciu Keynesa

AD , AD1 – krzywe popytu globalnego

P- poziom cen

S – podaż

Wnioski:

- 1. Każde obniżenie popytu prowadzi do spadku poziomu produkcji.**
- 2. Spada produkcja, maleją dochody, bo zmalał popyt.**

Co zrobić aby poprawić poziom popytu – recepta Keynesa

1. Sterować wielkością pieniądza.
2. Wynikiem gry popytu i podaży – ustalenie stóp procentowych.
3. Wysokość stóp procentowych zależy od popytu i podaży na nie.
4. Podażą pieniądza nie ma sensu się zajmować – jest to czynnik dany, o którym decyduje Bank Centralny.

Teoria popytu na pieniądź – czyli od czego zależy popyt na pieniądź

- Keynes dzieli popyt na pieniądź na trzy grupy:
 1. *Transakcyjny popyt na pieniądź*
 2. *Popyt na pieniądź wynikający z motywu ostrożności*
 3. *Popyt na pieniądź wynikający z motywu spekulacyjnego.*

Popyt na pieniądź na cele spekulacyjne

- Keynes określa związek pomiędzy ceną papierów wartościowych a stopą procentową .
- Keynes analizuje jedynie OBLIGACJE – papiery wartościowe najbardziej bezpieczne na rynku.

Wnioski Keynesa – analiza obligacji

1. *Obligacje kupowane / sprzedawane są poniżej wartości nominalnych.*
2. *Ceny rynkowe zależą od dochodu jaki przynoszą oraz od bieżącej stopy procentowej na rynku pieniężnym.*
3. *Odchylenia kursów obligacji od ich wartości nominalnej wywołane zmianą stopy procentowej są główną przyczyną gromadzenia pieniądza w celach spekulacyjnych.*

Rynek obligacji według Keynesa

- case

- W Polsce wyemitowano obligację skarbową.
- Wartość nominalna = 100 000 PLN.
- Stopa % w skali roku = 20 %.
- Dochód roczny = 200 000 PLN
- Kurs obligacji ulega kapitalizacji
- (wyznaczeniu) dochodu przy pomocy stopy procentowej.
- Założenie: st.% w roku 1 = 50%
- Kurs obligacji = $(200\ 000 * 100) : 50 = 400\ 000$ PLN
- St.% w roku 2 = 20 %
- Kurs obligacji w roku 2 = $(200\ 000 * 100) : 20 = 1\ 000\ 000$ PLN
- Jeżeli stopa % obligacji będzie wyższa od bieżącej stopy procentowej na rynku pieniężnym, jej kurs będzie niższy od wartości nominalnej.

Preferencja płynności w teorii popytu na pieniądź Keynesa

Preferencja płynności – zależność funkcyjna, która wyznacza ilość pieniędzy jaką jednostka gospodarcza pragnie mieć do dyspozycji, przy danej stopie procentowej.

Keynsowska funkcja popytu

- $M = M1 + M2$

M-globalny popyt na pieniądź

M1-popyt na pieniądź wynikający
z motywów transakcji i ostrożności

M2 – popyt na pieniądź wynikający
z motywu spekulacyjnego

Keynsowska funkcja popytu na pieniądz – ujęcie od strony dochodu i stopy procentowej

$$M=L1(Y) + L2 (r);$$

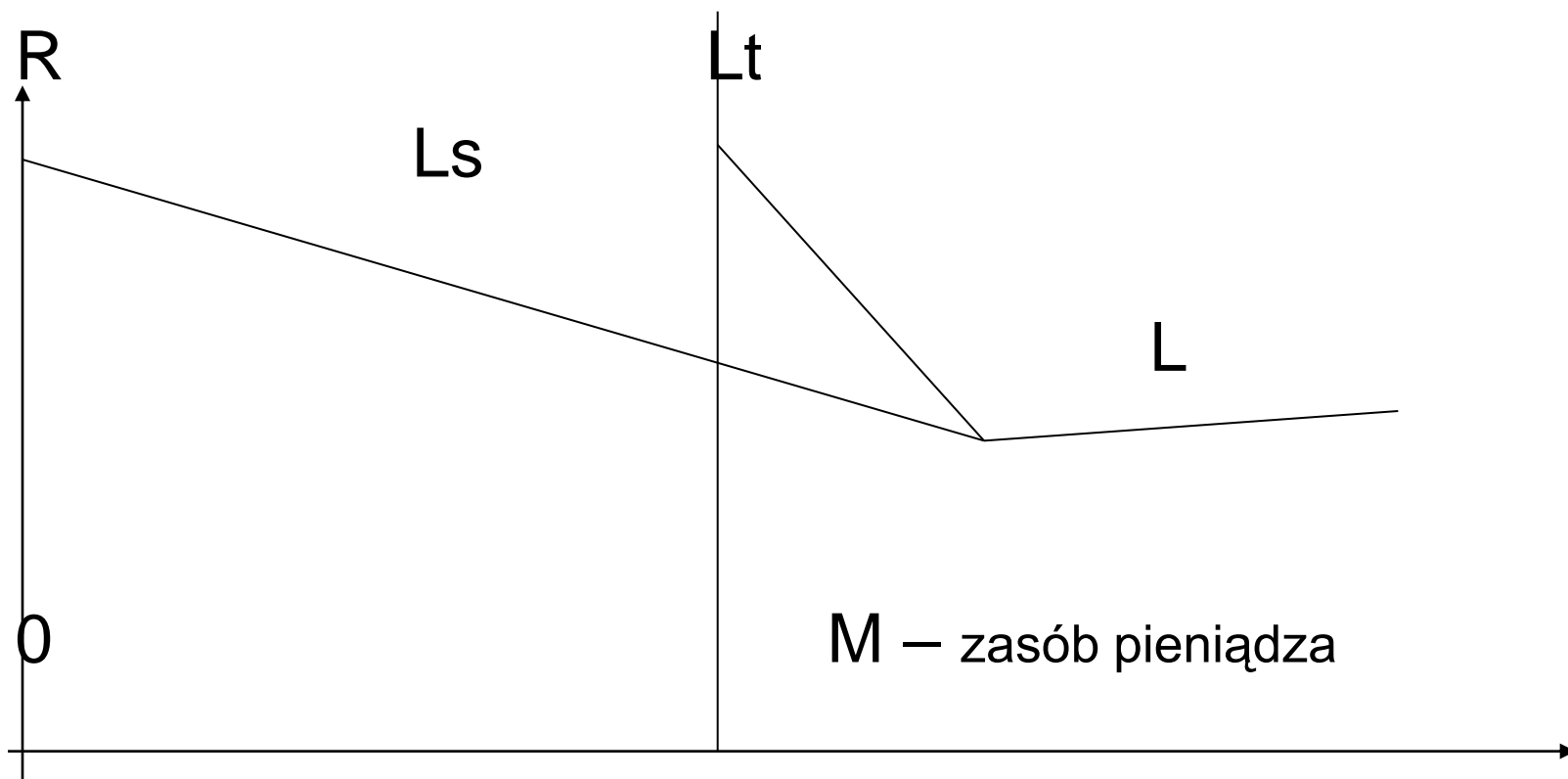
gdzie :

L1, L2 – funkcje płynności

Y – poziom dochodu

r – bieżąca rynkowa stopa procentowa

Funkcja popytu

Popyt na pieniądz - interpretacja

- *Krzywa L_s – popyt na pieniądz wynikający z motywów spekulacyjnych;*
- *Krzywa L_t – popyt wynikający z motywów transakcyjnych o ostrożności.*
- *Suma L_s i L_t = krzywa L = GLOBALNY POPYT!*

Monetarystyczna teoria pieniądza

- *Powstała w Szkole chicagowskiej – przedstawiciel Milton Friedman (Amerykanin).*

Według Friedmanna popyt na pieniądź nie wynika z teorii dochodu pieniężnego, lecz

Popyt generowany jest przez jeden ze składników majątkowych.

Składniki majątkowe – według Friedmanna

1. Część dochodów lokowana w obligacjach;
2. Część dochodów lokowana w akcjach;
3. Dochody generowane przez zmianę kursów walutowych;
4. Dochody z wypłacanych dywidend;
5. Lokata we własną osobę (np. podnoszenie kwalifikacji);
6. Lokaty majątkowe (nieruchomości);

Funkcja popytu w wersji monetarystycznej

Funkcja popytu w wersji monetarystycznej –wynika z ww. składników majątkowych;

Stąd POPYT NA PIENIĄDZ jest funkcją 3 zmiennych :

1. Dochodu permanentnego (Y_p)
2. Stopy procentowej (r):
3. Tempa inflacji (P_c):

Funkcja popytu wg monetarystów

$$M / P = f (Y_p, r, P_c)$$

Dochód permanentny
(Y_p)

Stopa procentowa (r);

Tempo inflacji (P_c):

Różnice w ocenie składowych funkcji popytu

	KEYNES	FRIEDMAN
DOCHÓD	NIE STAŁY	STAŁY
POPYT NA PIENIĄDZ W STOSUNKU DO STOPY PROCENTOWEJ	ELASTYCZNY	MAŁO ELASTYCZNY

Zalecenia monetarystów wobec polityki pieniężnej

1. Należy stosować łagodną politykę pieniężną;
 2. Wielkość dochodu narodowego zależy od zatrudnienia, postępu technologicznego, a nie od ilości pieniądza.
 3. Podaż pieniądza powinna być nie większa od średniego rocznego wzrostu PKB.
 4. *Baza monetarna (tzw. PIENIĄDZ WIELKIEJ MOCY) – ma kilka wymiarów:*
 - a) *$M1 = \text{pieniądz Banku Centralnego} + \text{Depozyty a`vista}$*
(złożone w bankach komercyjnych)
 - b) *$M2 = M1 + \text{Depozyty Terminowe}$*
- Przyrost podaży pieniądza można określić poprzez sterowanie $M1$ i $M2$.

Elementy ekonomii i finansów – wykład nr 3.

Dziękuję za uwagę.

E-mail: Wojciech.Bugajski@interia.pl